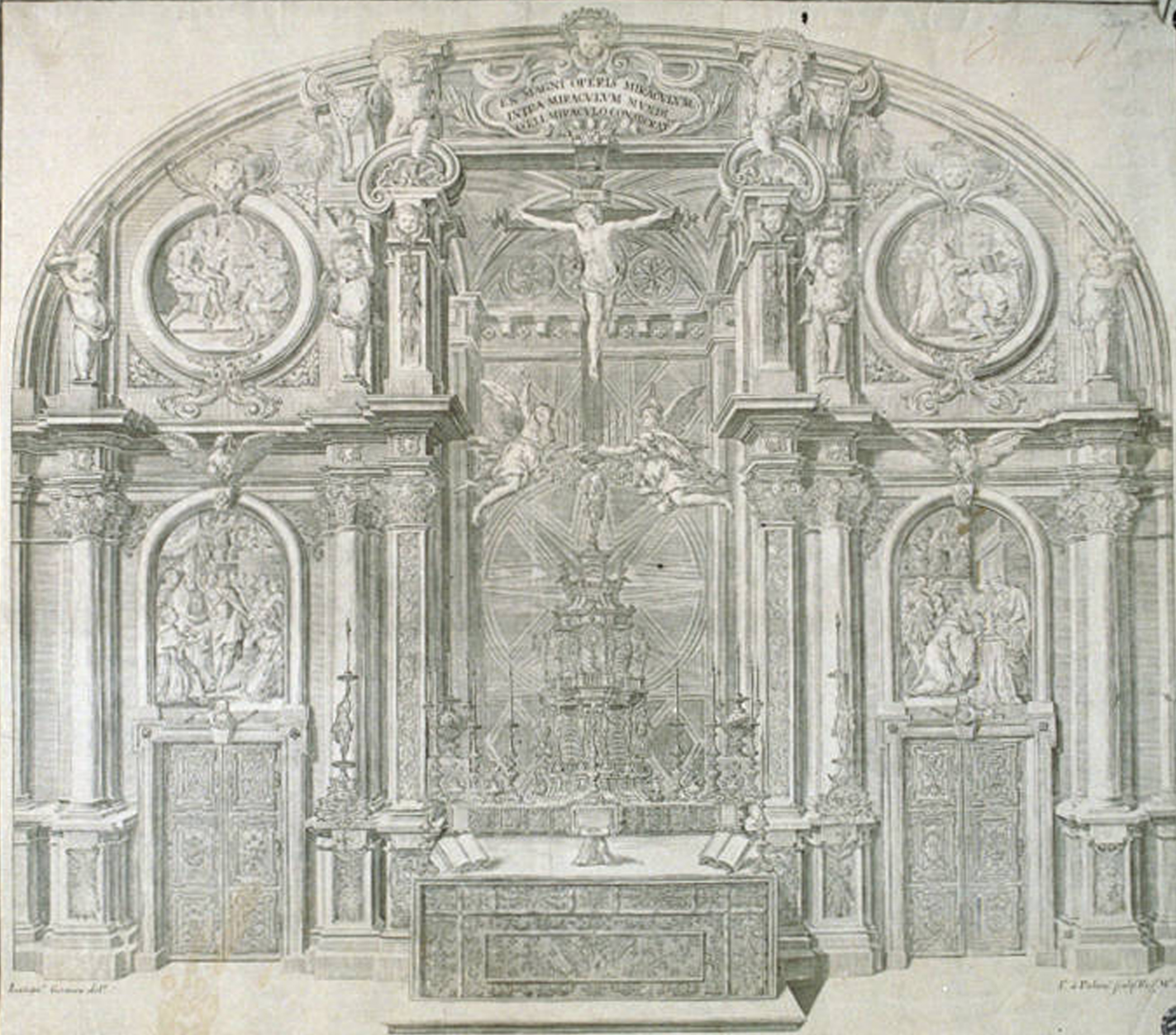

34

1208

L. 1708

F. & P. 1708

Fitxa tècnica:

Palomino, Juan Bernabé, 1692-1777

[Retablo de la Santa Forma en la Sacristía del Monasterio de El Escorial] / Lazars. Gomez delt. Is. a Palomo. sculptr. Regs. incid. [Madrid : Imprenta de Antonio Marin, 1764]. 1 làm.; 410x498 mm

[07 B-Es-XVIII-Palomino, Juan Bernabé.252](#)

Comentari:

L'impuls definitiu per l'auge dels cultes eucarístics, després de la tradició medieval, el va donar el Concili de Trento. En la seva sessió XIII, que va tenir lloc l'11 d'octubre de 1551 sota el títol «Decret sobre el Santíssim Sagrament de l'Eucaristia», i en la XXII, celebrada a la primavera de 1562, es va definir el dogma de la transsubstanciació i es van marcar les directrius fonamentals de la doctrina que regirien el període posttridentí. El gravat de Juan Bernabé Palomino, artista de l'àmbit de la cort reial i nebot d'Antonio Palomino, ens presenta aquesta devoció amb el Retaule de la Santíssima Forma que encara avui en dia trobem a la sagristia del monestir reial de San Lorenzo del Escorial (Sancho, 2002). El retaule-tramoia incorpora una pintura pantalla de Claudio Coello, *L'adoració de la Sagrada Forma per Carles II* (Sullivan, 1989), que per un sistema de politges amaga el cambril posterior amb la Custòdia Eucarística. El conjunt enalteix una relíquia: una hòstia profanada pels heretges que es va conservar miraculosament intacta i que Rodolf II d'Alemanya va donar a Felip II (Martínez-Burgos, 1990). Carles II com a comitent de l'obra acomplia una penitència papal i atorgava a la relíquia una capella que a través de la iconografia presenta la seva vinculació amb el llinatge dels Àustria. Entre els marbres i jaspis, les figures de *putti* i les àlguies reials, a la part superior trobem la història de la profanació de la hòstia i la redempció de l'heretge amb l'hàbit franciscà. La part inferior, a banda i banda de la pintura de Coello i sobre les portes del cambril, l'emperador Rodolf II envia a Felip II la relíquia i aquest la rep. El punt central, la pintura mòbil que presenta la devoció eucarística de Carles II, deixaria pas al tabernacle, perdut l'original ara ocupa el seu lloc una versió decimonònica neogòtica. El punt culminat és la presència del Crucifix de Pietro Tacca que tanca iconogràficament el conjunt.

(JAOG)